

สิทธิหน้าที่ของพลเมือง

พลเมืองดี

ความสำคัญของพลเมืองดี

พลเมืองดีมีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างมาก โดยอาจแยกกล่าวถึงความสำคัญของพลเมืองดีได้ 3 ประการ

1.) ด้านสังคม การเป็นพลเมืองดีจะทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสันติสุข เพราะคนในสังคมจะช่วยกันรักษาความสงบเรียบร้อย และร่วมกันพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า หลีกเลี่ยงความขัดแย้งในสังคม พลเมืองที่ดีจะปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่พลเมืองที่ประพฤติไม่ดี ในด้านการเสียสละต่างๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ

2.) ด้านเศรษฐกิจ พลเมืองดีจะประกอบสัมมาอาชีพ ดำรงชีวิตตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียง ประหยัด และออมทรัพย์ไว้ใช้ในยามจำเป็น เช่น ยามป่วยไข้ ฉุกเฉิน เป็นต้น และอาจนำทรัพย์ที่ออมไว้มาลงทุนทำธุรกิจเพื่อหาเลี้ยงชีพ รวมทั้งนำทรัพย์ที่ออมไว้มาก่อให้เกิดประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ

3.) ด้านการเมืองการปกครอง พลเมืองดีจะเป็นผู้ที่เคารพกฎหมาย รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน รวมทั้งไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น พลเมืองดีนั้นจะรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองตามกฎหมาย มีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองการปกครอง เช่น ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ทราบว่าพลเมืองมีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติเป็นอย่างมาก เพราะพลเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมและประเทศชาติเจริญก้าวหน้า ฉะนั้น ถ้าพลเมืองส่วนใหญ่ของสังคมเป็นพลเมืองดี ย่อมทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าและพัฒนาได้อย่างยั่งยืนต่อไป

คุณลักษณะของพลเมืองดี

คุณลักษณะของพลเมืองดีที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่น และช่วยจรรโลงให้สังคมประเทศชาติและโลกพัฒนาก้าวหน้า มีดังนี้

1. ต้องเป็นบุคคลที่เคารพกฎหมาย
2. ต้องเป็นบุคคลที่เคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและบุคคลอื่น
3. ต้องเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่มีต่อ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก

4.ต้องเป็นบุคคลที่มีเหตุผล ใจกว้าง และรับฟังความคิดเห็นของคนบุคคลอื่นเสมอ
5.ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน
6.ต้องเป็นบุคคลที่มีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและ
แก้ไขปัญหาของชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก หรือองค์กรที่ตนสังกัดอยู่ เช่น ร่วมกันแก้ไข
ปัญหาและพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนให้ดีขึ้น เป็นต้น

7.ต้องเป็นบุคคลที่มีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทาง
การเมืองการปกครอง เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

พลเมืองที่ดีมีคุณลักษณะดังกล่าวนี้จะเป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่

พลเมืองที่ดีมีคุณลักษณะดังกล่าวนี้จะเป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่ครอบครัว
โรงเรียน ประเทศชาติ และสังคมโลกเสมอ ประเทศใดก็ตามที่มีพลเมืองดีเป็นจำนวน
มาก ประเทศนั้นก็จะมีความสงบสุขและเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการพัฒนาตนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลกถ้าบุคคล
ตระหนักถึงคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองดีต่อประเทศชาติและสังคมโลกทั้ง 7 ประการดังกล่าว
แล้ว ก็สมควรจะพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะดังกล่าวด้วย เพื่อที่จะได้เป็นสมาชิกที่ดีของ
ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ซึ่งแนวทางการพัฒนาตนเป็นพลเมืองดี มีดังนี้

การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

ในครอบครัวจะประกอบด้วยสมาชิกที่สำคัญ ได้แก่ พ่อ แม่ และลูก ในบาง
ครอบครัวคนอื่นๆ ร่วมอยู่ด้วย เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย เมื่อเราอยู่ร่วมกันในครอบครัว สมาชิกทุกคน
ต่างก็มีบทบาทและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ เช่น

หน้าที่ของพ่อแม่ที่มีต่อลูก

- หารายได้มาเลี้ยงครอบครัว
- อบรมสั่งสอน
- ให้การศึกษาแก่ลูก
- อื่น ๆ

หน้าที่ของลูกที่มีต่อพ่อแม่

- ช่วยแบ่งเบาภาระของพ่อแม่
- ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
- เคารพเชื่อฟังพ่อแม่
- อื่น ๆ

นอกจากการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในฐานะของสมาชิกที่ดีของครอบครัวแล้ว ทุกคนควรปฏิบัติตามข้อตกลงของครอบครัว และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อให้อยู่ร่วมกันในครอบครัวอย่างมีความสุข

การเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน

เมื่อเราอยู่ในโรงเรียน เราทุกคนมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อโรงเรียน เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่ที่ให้ความรู้ ซึ่งเราต้องอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ อีกมากมาย ดังนั้นเราจึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียน เพื่อที่จะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น

- เมื่อมาโรงเรียน เราต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น แต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบ มาให้ทันเข้าแถวเคารพธงชาติในตอนเช้า
- เมื่ออยู่ในโรงเรียน เราต้องช่วยกันรักษาความสะอาดในห้องเรียน และในบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียน ทิ้งขยะลงในถังขยะที่โรงเรียนจัดให้
- ให้ความเคารพเชื่อฟังครูอาจารย์ ตั้งใจเรียนหนังสือ รวมทั้งทำงานต่าง ๆ ที่ครูมอบหมายด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่

นอกจากนี้ เราควรปฏิบัติตนให้เป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียนและโรงเรียน เช่น

- ปฏิบัติในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ต้องรู้ว่าเมื่อเราเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ควรปฏิบัติตนอย่างไร และเมื่อเป็นผู้ตามควรปฏิบัติตนอย่างไร
- รู้จักแสดงความคิดเห็นตามสิทธิของตนเอง รวมทั้งรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเคารพข้อตกลงของคนส่วนใหญ่
- ถ้าเกิดข้อขัดแย้งกัน ให้แก้ปัญหาด้วยหลักเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์หรือพลังกำลังในการแก้ปัญหา เพราะไม่ใช่วิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้อง แต่กลับจะทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา
- ในการแข่งขันทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น การแข่งกีฬา การประกวดในด้านต่าง ๆ ต้องฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้รู้จักแพ้ ชนะ และให้อภัย รวมทั้งยอมรับในคำตัดสินของคณะกรรมการ

การเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน

การปฏิบัติตนในฐานะตนในฐานะสมาชิกของชุมชน สามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งในวัยของนักเรียนควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของชุมชน เช่น ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร โดยข้ามถนนตรงทางม้าลาย หรือสะพานลอย ไม่วิ่งข้ามถนนตัดหน้ารถ ไม่ทิ้งขยะลงในที่สาธารณะ ไม่ทำลายสิ่งของที่เป็นของสาธารณะ และทรัพย์สินส่วนตัวของผู้อื่นให้ได้รับความเสียหายเพราะความสนุกสนานของตนเอง

2. เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เพื่อช่วยรักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนไว้ ในแต่ละชุมชนจะมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา เช่น ประเพณีการทำบุญเมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีวันลอยกระทง

3. บำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน เช่น ช่วยเก็บเศษขยะที่พบเห็นในบริเวณต่าง ๆ ช่วยดูแลต้นไม้ ดอกไม้ในสวนสาธารณะของชุมชน

4. ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยให้ทุกคนในชุมชนมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม

การเป็นสมาชิกที่ดีของประเทศชาติและสังคมโลก

1. เคารพกฎหมายและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม เมื่อพลเมืองทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม และบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น หรือไม่กระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนดก็จะทำให้รัฐไม่ต้องเสียงบประมาณในการป้องกัน ปราบปรามและจับกุมผู้ที่กระทำความผิดมาลงโทษ นอกจากนี้ยังทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบสงบสุขทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ไม่หวาดระแวงคิดร้ายต่อกัน

2. เป็นผู้ที่มีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทุกคนย่อมมีอิสระเสรีภาพในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งการรู้จักการใช้เหตุผลในการดำเนินงาน จะทำให้ช่วยประสาน ความสัมพันธ์ ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีงามต่อกัน

3. ยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่ เมื่อมีความขัดแย้งกันในการดำเนินกิจกรรมอันเกิดจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และจำเป็นต้องตัดสินใจปัญหาด้วยการใช้เสียงข้างมากเข้าช่วยและมติส่วนใหญ่ตกลงว่าอย่างไร ถึงแม้ว่าจะไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ต้องปฏิบัติตาม เพราะเป็นมติของเสียงส่วนใหญ่นั้น

4. เป็นผู้ที่มีน้ำใจประชาธิปไตย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ผู้ที่มีความเป็นประชาธิปไตยนั้น จะต้องมีความเสียสละ ในเรื่องที่เป็น เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมและรักษาไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตย เป็นการส่งผลต่อความมั่นคง และความก้าวหน้าขององค์กร ซึ่งสุดท้ายแล้วผลประโยชน์ดังกล่าวก็ย้อนกลับมาสู่สมาชิกของสังคม เช่นการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ถึงแม้ว่าเราจะมีอาชีพบางอย่างที่มีรายได้ตลอดเวลา เช่นค้าขาย แต่ก็ยอมเสียเวลาค้าขายเพื่อไปลงสิทธิ์

เลือกตั้ง บางครั้งเราต้องมึน้ำใจช่วยเหลือกิจกรรมส่วนร่วม เช่น การสมัครเป็นกรรมการเลือกตั้ง หรือสมาคมบำเพ็ญประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น

5. เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ควรรู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นเช่น บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด แต่ต้องไม่เป็นการพูดแสดงความคิดเห็นที่ใส่ร้ายผู้อื่นให้เสียหาย

6. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน ประเทศชาติ ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ย่อมต้องมีการทำงานเป็นหมู่คณะ จึงต้องมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในงานนั้นๆ ให้สมาชิกแต่ละคนนำไป ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายไว้อย่างเต็มที่

7. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง การปกครอง ในสังคมประชาธิปไตยนั้นสมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง เช่น การเลือกตั้ง เป็นต้น

8. มีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ช่วยสอดส่องพฤติกรรมชั่วร้ายของเยาวชนในสถานบันเทิงต่าง ไม่หลงเชื่อข่าวลือคำกล่าวร้ายโจมตี ไม่มองผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับเราเป็นศัตรู รวมถึงส่งเสริมสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ด้วยสันติวิธี

9. มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามหลักธรรม ทุกคนควรมีศีลธรรมไว้เป็นหลักในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลให้ดำเนินไปอย่างเหมาะสม ถึงแม้จะไม่มีบทลงโทษใด ๆ ก็ตาม

การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้ ดังนี้

1. การใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับต่างๆ เมื่ออายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ ทุกคนต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศ เช่นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้งผู้ว่ากรุงเทพมหานคร การเลือกตั้งสมาชิกองค์กรส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อเลือกตัวแทนไปทำหน้าที่บริหารประเทศหรือท้องถิ่นทั่วไป

2. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นประชาชนทุกคนล้วนมีส่วนร่วมมือกันสอดส่องดูแลการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลหรือตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ในองค์กรต่างๆ เพื่อไม่ให้อำนาจไปในทางที่ไม่ถูกต้อง

3. การเป็นแกนนำปลุกจิตสำนึกให้แก่ผู้อื่นในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง ได้แก่การใช้สิทธิเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบอำนาจของรัฐ โดยการเป็นแกนนำนั้น สามารถปฏิบัติได้หลายอย่าง เช่น ประกาศโฆษณาประชาสัมพันธ์ การเข้าไปชี้แจงเป็นรายบุคคลการจัดให้มีการประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นที่มีผลกระทบต่อสังคม

สิทธิ หน้าที่และการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของพลเมืองไทยภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่ง ประกอบด้วย 6 หลักการ

หลักการที่ 1 เพิ่มสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ที่ไม่ครบถ้วนหรือไม่ชัดเจน

- ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ผู้ต้องหาในคดีอาญามีสิทธิขอให้ทนายความเข้าฟังการสอบคำให้การของตน
- ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาที่มีสิทธิขอถ่ายสำเนาสำนวนการสอบสวน
- สิทธิเด็กที่จะได้รับความคุ้มครองจากการปฏิบัติอันไม่ชอบธรรม
- สิทธิคนพิการที่จะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะจากรัฐ และการใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
- บุคคลที่สิทธิของตนหรืออาจถูกกระทบกระเทือนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาเรื่องทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้
- สิทธิที่จะต่อต้านการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข
- เจ้าหน้าที่รัฐต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและการบริการประชาชน
- เจ้าหน้าที่รัฐต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกลางทางการเมือง

หลักการที่ 2 ขยายความสิทธิเสรีภาพให้ชัดเจนขึ้น

- การปิดโรงพิมพ์หรือสถานวิทยุกระจายเสียงหรือสถานวิทยุโทรทัศน์จะกระทำมิได้
- การห้ามเสนอข่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลเท่านั้น
- พนักงานหรือลูกจ้างในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ของเอกชนไม่ต้องอยู่ใต้อาณัติเจ้าของกิจการ
- การจัดสรรคลื่นวิทยุและโทรทัศน์ และการกำกับวิทยุและโทรทัศน์ต้องกระทำโดยองค์กร ของรัฐที่เป็นอิสระ
- เสรีภาพทางวิชาการการศึกษา การวิจัย การเผยแพร่ ผลงานวิจัย และการเรียน การสอนตามหลักวิชาการย่อมได้รับการคุ้มครอง

- ห้ามการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุความแตกต่างทางเพศแหล่งกำเนิดหรือถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา ความเชื่อทางศาสนา

หลักการที่ 3 ค้ำครองให้สิทธิเสรีภาพมีผลบังคับได้จริง

- สิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองต้องมีผลผูกพัน โดยตรงต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรตลอดจนบุคลากรอื่นของรัฐ
- บุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพสามารถดำเนินคดีในศาลที่มีเขตอำนาจและศาลรัฐธรรมนูญได้
- ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งให้บุคคลหรือพรรคการเมืองที่ใช้สิทธิเสรีภาพเป็นปฏิปักษ์ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หรือระบอบการปกครองตาม รัฐธรรมนูญให้ยุติการกระทำความผิดได้

หลักการที่ 4 การจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยกฎหมายหรือการใช้อำนาจรัฐภายใต้รัฐธรรมนูญ

- เฉพาะเหตุที่รัฐธรรมนูญอนุญาตไว้และเท่าที่จำเป็น โดยกระทบต่อสาระสำคัญของเสรี ภาพมิได้ และกฎหมายนั้นต้องใช้ในการทั่วไปและต้องระบุบทมาตรา ในรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจจำกัดสิทธิ เสรีภาพไว้ด้วย

หลักการที่ 5 เปิดโอกาสให้พลเมืองมีส่วนร่วมในระบอบการเมืองมากขึ้น

- รับรองสิทธิชุมชนท้องถิ่น
- รับรองสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของทางราชการ
- รับรองสิทธิที่จะขอให้มีการจัดประชาพิจารณ์เพื่อประกอบการตัดสินใจของรัฐ ที่อาจมีผลกระทบ ต่อความเป็นอยู่ของชุมชน
- รัฐบาลอาจขอให้ประชาชนลงประชามติในเรื่องที่กระทบต่อประโยชน์ของประเทศชาติหรือ ประชาชนได้

หลักการที่ 6 เพิ่มบทบัญญัติให้การกระจายอำนาจที่ยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในทางปฏิบัติ

- สภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง
- เพิ่มศักยภาพทางการคลัง การบริหารงานบุคคล และการบริหารกิจการท้องถิ่นให้ท้องถิ่นตัด สินใจได้เอง
- กำหนดระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรปกครองท้องถิ่นโดยศาลปกครอง
- กระจายอำนาจทางการศึกษา
- กระจายอำนาจในการร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น